

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	11.07.2002
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.08.2002
Avaldamismärge:	

Riigipiiri seadus

Vastu võetud 30.06.1994
[RT I 1994, 54, 902](#)
jõustumine 31.07.1994

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
22.10.1997	RT I 1997, 77, 1315	01.01.1998
15.02.1999	RT I 1999, 25, 365	01.01.2000
08.11.2000	RT I 2000, 86, 550	02.12.2000
14.02.2001	RT I 2001, 23, 126	16.03.2001
19.06.2002	RT I 2002, 58, 363	11.07.2002

I. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanne

Käesolev seadus sätestab Eesti riigipiiri mõiste, riigipiiri asukoha määramise ja tähistamise ning piirimärkide hooldamise korra ja piirirežiimi.

§ 2. Eesti riigipiir

(1) Eesti riigipiir (edaspidi riigipiir) on katkematu ja suletud mõtteline joon ning seda mööda kulgev vertikaalpind, millega piiritletakse Eesti maa-ala, territoriaalmeri, piiriveekogude Eestile kuuluvad osad, maapõu ja õhuruum.

(2) Eesti maismaapiir on määratud 1920. aasta 2. veebruari Tartu rahulepinguga ja teiste riikidevaheliste piirilepingutega.

(3) Eesti õhu- ja merepiir määratakse rahvusvaheliste konventsioonide alusel Eesti Vabariigi seaduste ning riikidevaheliste piirilepingutega.

(4) Eesti merepiiriks on Eesti territoriaalmere välispiir.

§ 3. Eesti territoriaal- ja siseveed ning õhuruum

(1) Eesti territoriaalveed on Eesti territoriaalmeri. Eesti Vabariigi suvereniteet laieneb territoriaalvete põhjale ning maapõuele selle all.

(2) Eesti siseveed on:

- 1) Eesti sisemeri;
- 2) sadamarajatiste kõige merepoolsemaid punkte ühendavast mõttelisest joonest kalda poole jäävad Eesti sadamate veed;
- 3) jõgede, järvede ja muude veekogude, mille kõik kaldad asuvad Eesti maa-alal, veed.

(3) Eesti õhuruum on Eesti maa-ala, territoriaal- ja sisevete ning piiriveekogude Eestile kuuluvate osade kohal asuv õhuruum.

(4) Piiriveekogu käesoleva seaduse mõistes on jõgi, järv või tehisveekogu, mida mööda kulgeb riigipiir.

§ 4. Riigipiiri kulgemine

Riigipiir kulgeb:

- 1) maismaal mõttelise joonena läbi Eesti Vabariigi välislepingutega (edaspidi välislepingud) kindlaks määratud piirimärkide keskkohtade;
- 2) merel mööda Eesti territoriaalmere välispiiri;
- 3) riigipiiriga ristuväl jõel sirgjoonena, mis ühendab jõe kallastele väljuvaid mõttelisi riigipiiri punkte;
- 4) järvel ja muul looduslikul veekogul sirgjoonena läbi välislepingutega kindlaks määratud piirimärkide keskkohtade või mööda keskmise veeseisu ajal määratud veepeegli keskjoont;
- 5) tehisveekogul vastavalt riigipiiri kulgemisele enne veekogu täitmist;
- 6) mittelaevatataval piirijõel mööda jõe keskmise veeseisu ajal määratud keskjoont, laevatataval piirijõel mööda pealaevatee keskjoont;
- 7) sillal, tammil või piiriveekogul paikneval muul rajatisel mööda selle keskkoha või tehnoloogilist telge, sõltumata piirijoone kulgemisest veekogul.

§ 5. Riigipiiri tähistamine

(1) Riigipiir tähistatakse:

- 1) maismaal alaliste, paiksete piirimärkidega;
- 2) piiriveekogul ujuvate, talvel jääle paigaldatavate ajutiste piirimärkidega.

(2) Piirimärkide kaju, konstruktsioonid, elemendid ja mõõtmed ning paigaldamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus, võttes arvesse sõlmitud välislepinguid.

§ 6. Piiririba

(1) Piiririba on maismaal kuni 10 meetri laiune riigipiiriga paralleelselt kulgev maa-ala piirijoonest sisemaa poole.

(2) Linnas või muus asulas piiririba ei kehtestata.

(3) Piiririba konkreetne laius ja hooldamise kord kehtestatakse riikidevaheliste lepingutega.

(4) Piiririba maa-ala on riigi omand.

(5) Piiriribal on keelatud igasugune tegevus, mis ei ole seotud piirimärkide ja piiririba korrashoidmise ja kontrollimise ning riigipiiri valvamisega.

§ 7. Riigipiiri kontroll

Vabariigi Valitsus kehtestab vastavalt riikidevahelistele lepingutele riigipiiri kontrollimise ning piirimärkide ja -rajatiste korrashoidmise eeskirjad.

II. peatükk PIIRIREŽIIM

§ 8. Piirirežiim

(1) Piirirežiimiga määratakse kindlaks:

- 1) isikute ja transpordivahendite riigipiiri ületamise kord;
- 2) kauba (vara, sealhulgas asjad, valuuta ja väärtpaberid, samuti loomad) üle riigipiiri toimetamise kord;
- 3) ujuvvahendite (edaspidi laevad) territoriaal- ja sisemerre sisenemise, nendes liikumise ja viibimise ning nendest väljumise, samuti piiriveekogude Eestile kuuluvates vetes liikumise ja viibimise kord;
- 4) õhusõidukite Eesti õhuruumi sisenemise, õhuruumis liikumise ning õhuruumist väljumise kord;
- 5) isikute ja transpordivahendite piiripunkti sisenemise, selles paiknemise ja sellest väljumise ning kaupade piiripunkti sisseveo, selles paiknemise ja sellest väljaveo kord.

(2) Piirirežiimiga võidakse piirata riigipiiri valvamist takistavat või piirirahu häirivat tegevust nagu tulirelvade ja lõhkematerjalide kasutamine, töötamine piiririba vahetus läheduses, jahipidamine ja kalapüük, kariloomade karjatamine, valgustuse ja lahtise tule kasutamine.

(3) Piirirežiimist tulenevad õigused, kohustused ning piirangud, kui need ei ole sätestatud seaduse või välislepinguga, kehtestab Vabariigi Valitsus või tema poolt volitatud ametkond, kui seadusega ei sätestata teisiti.

(4) Piirivalve õigused ja kohustused piirirežiimi tagamisel sätestatakse piirivalveseadusega.

§ 9. Riigipiiri ületamine

(1) Eestisse saabuvad või Eestist lahkuvad isikud ja transpordivahendid võivad riigipiiri ületada ning Eestisse toodav või Eestist väljaviidav kaup võidakse üle riigipiiri toimetada Vabariigi Valitsuse poolt rahvusvaheliseks liikluseks avatud piiripunktide kaudu.

(2) Erandid käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud korrast on lubatud käesolevas või muus seaduses ettenähtud juhtudel. Samuti ei laiene nimetatud kord õhusõidukitele, mis läbivad Eesti õhuruumi ilma vahemaandumiseta, ning välislaevadele nende rahumeelsel läbisõidul territoriaalmerest või seilamisel Soome lahest Liivi lahte ja vastupidi.

(3) Eestisse saabuvad laevad ja õhusõidukid, mis on ületanud Eesti riigipiiri, liiguvad kehtestatud korrast rahvusvaheliseks liikluseks avatud sadamasse või lennujaama.

(4) Keelatud on kaupade peale- ja mahalaadimine ning isikute väljumine riigipiiri ületanud laevast või õhusõidukist piiripunkti ja riigipiiri vahelisel alal. See keeld ei kehti lootsimisel, laevade punkerdamisel inimelude päästmisel ja õnnetusjuhtumite korral.

(4¹) Punkerdamine käesoleva seaduse tähenduses on laeva mootorikütuse või -õli varude täiendamine.

(5) Välisriigist piiripunkti saabunud isikud, transpordivahendid ja kaup, kellele või millele piiriületamise luba ei antud, kuuluvad seaduste ning riikidevaheliste lepingutega ettenähtud korrast kinnipidamisele ning tagasisaatmisele riiki, kust või mille kaudu nad Eestisse saabusid või toimetati.
[RT I 2002, 58, 363- jõust. 11.07.2002]

§ 10. Piiripunkt

(1) Piiripunkt on rahvusvaheliseks liikluseks avatud maanteelõigu, raudteejaama, jõe- või meresadama või lennujaama territooriumi osa, kus toimub piiri- ning muu piiriületamisega seotud kontroll.

(2) Piiripunktide ehitamise ja avamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.

§ 11. Piiri- ja tollikontroll

(1) Isikud ja transpordivahendid riigipiiri ületamisel ning kaubad nende ületoimetamisel kuuluvad piiri- ja tollikontrolli alla. Vajaduse korral toimub riigipiiril välislepingute ning Eesti õigusaktidega kehtestatud sanitaar-, karantiini-, veterinaar- või fütosanitaarkontroll.

(2) [kehtetu]

(3) Transpordivahendite riigipiiri ületamise ning kaupade sellest ületoimetamise aluseks olevate dokumentide loetelu kehtestab Vabariigi Valitsus.

(4) Riikidevahelise lepingu või seadusega võidakse teatava kategooria isikutele kehtestada riigipiiri ületamise lihtsustatud kord.

§ 11¹. Dokumendikohustus riigipiiri ületamisel

(1) Eestist lahkudes riigipiiri ületaval Eesti kodanikul peab olema reisidokument. Eestisse saabudes riigipiiri ületaval Eesti kodanikul peab olema reisidokument, tagasipöördumistunnistus või muu dokument, mis on välislepinguga ette nähtud välisriigi külastamiseks.

(2) Eestisse saabudes lubatakse riigipiiri ületada ka Eesti kodanikul, kellel ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 nõutavat dokumenti, kui tema isik ja kodakondsus on tõendatud muude dokumentide alusel.

(3) Riigipiiri ületaval välismaalasel peab olema kehtiv välisriigi reisidokument, Eesti Vabariigi poolt antud välismaalase reisidokument või tagasipöördumise luba, kuhu on kantud viisa või elamisloa andmed, kui seadus või välisleping ei sätesta teisiti.

§ 11². Alaealise dokumendikohustus riigipiiri ületamisel

(1) Alla 15-aastasel Eesti kodanikul ei pea riigipiiri ületamisel olema reisidokumenti ega tagasipöördumistunnistust, kui tema nimi, sünniaeg, kodakondsus ja foto on kantud teda Eestisse sissesõitmisel või Eestist väljasõitmisel saatva vanema reisidokumendi. Foto ei pea olema kantud saatja reisidokumendi, kui Eesti kodanik on alla seitsmeaastane.

(2) Alla 15-aastasel välismaalasel ei pea olema reisidokumenti, kui ta sõidab Eestisse sisse, viibib Eestis ja sõidab Eestist välja isiku saatel, kelle reisidokumenti on kantud tema nimi, sünniaeg, viisa või elamisloa andmed, juhul kui välismaalasele kehtib Eestis viisa- või elamisloa kohustus, ja foto. Foto ei pea olema kantud saatja reisidokumenti, kui alaealine on alla seitsmeaastane."

§ 12. Õhupiiri ületamine

(1) Õhusõidukid ületavad Eesti riigipiiri Vabariigi Valitsuse kehtestatud lennutrassidel kooskõlas välislepingutega ning Vabariigi Valitsuse sätestatud korras.

(2) Õhusõiduk võib riigipiiri ületada väljaspool kehtestatud lennutrassi üksnes Vabariigi Valitsuse poolt volitatud ametkonna loal.

(3) Sundmaandunud õhusõidukis olnud isikud toimetatakse vajadusel piirikontrolliks piiripunkti või kontrollitakse neid maandumise kohas. Sel juhul võib õhusõiduk startida Vabariigi Valitsuse poolt volitatud ametkonna loal.

(4) Piirirežiimi rikkumiseks ei loeta riigipiiri ületamist õhusõiduki tehnilise rikke, avarii, loodusõnnetuse või muu sundolukorra tõttu. Õhusõiduki kapten on kehtestatud korras kohustatud kõrvalekaldumisest teatama Vabariigi Valitsuse poolt volitatud ametkonnale.

§ 13. Rahumeelne läbisõit territoriaalmerest

(1) Rahumeelne läbisõit Eesti territoriaalmerest on lubatud.

(1¹) Läbisõitu loetakse rahumeelseks, kui see ei ohusta rahu, avalikku korda või Eesti julgeolekut.

(1²) Välisriigi laeva läbisõit loetakse rahu, avalikku korda või Eesti julgeolekut ohustavaks, kui laeva läbisõiduga territoriaalmerest kaasneb mõni järgmistest toimingutest:

1) mis tahes ähvardus või jõu kasutamine Eesti suveräänsuse, territoriaalse terviklikkuse või poliitilise sõltumatuse vastu või jõu kasutamine mõnel muul viisil, rikkudes vastavasisuliselt rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtteid;

2) mis tahes manöövrivõid või õppused ükskõik mis liiki relvadega;

3) info kogumisele suunatud tegevus, millega kahjustatakse Eesti kaitsevõimet või julgeolekut;

4) propagandaakt, mis kahjustab Eesti kaitsevõimet või julgeolekut;

5) õhusõiduki väljasaatmine, maandamine või pardale võtmine;

6) mis tahes militaarse seadeldise väljasaatmine, maandamine või pardale võtmine;

7) kauba või valuuta laadimine või lossimine või isikute vedu Eesti tolli-, maksu-, immigratsiooni- või sanitaarkorda reguleerivatele õigusaktidele mittevastavalt;

8) tahtlik või oluline saastamine;

9) igasugune kalapüük;

10) uurimistööde läbiviimine või mõõtmistegevus;

11) igasugune tegevus, mille eesmärgiks on Eesti kommunikatsiooniseadmete või muude seadmetike ning rajatiste töö häirimine;

12) muu tegevus, millel pole otsest seost läbisõiduga.

(2) Välisriigi sõjalaev või muu riiklikul mitteäriksel eesmärgil kasutatav välisriigi laev võib territoriaalmerest rahumeelselt läbi sõita, kui välisriik teatab sellest Välisministeeriumile diplomaatiliste kanalite kaudu vähemalt 48 tundi enne laeva läbisõitu. Teates märgitakse laeva nimi, tüüp ja muud nõutavad tundemärgid, läbisõidu alguse ja lõpu aeg ning koht. See nõue ei kehti laeva kohta, mis tegeleb inimeste päästmise või avariipäästetöödega.

(3)-(4)

[Kehtetud - RT I 2001, 23, 126- jõust. 16.03.2001]

(5) Territoriaalmerest rahumeelse läbisõidu korral on lubatud laeval peatuda, kui selle põhjuseks on avarii, vääramatu jõud, inimeste päästmise või ohu või hädas olevatele laevadele või õhusõidukitele abi osutamine. Rahumeelse läbisõidu korras kõrvalekaldumisest on välisriigi laeva kapten kohustatud teatama merepäästkeskusele või piirivalveasutusele.

(6) Välisriigi allveelaev või muu allveesõiduk peab Eesti territoriaalmeres läbima veepinnal ja heiskama oma lipu.

(7) Läbisõidul territoriaalmerest peavad välisriigi laeva pardarelvad olema veoasendis ja kaetud kattega ning kala- ja muud püügi vahendid paigutatud hoiukohta.

(8) Territoriaalmeres, kus on kehtestatud laevateed ja laevaliikluse eraldamise skeemid, peab välisriigi laev liikuma piki neid teid või kasutama liikumisel neid skeeme.

(8¹) Rahumeelset läbisõitu tagavad meetmed ei tohi mitte mingil moel kahjustada välisriigi sõjalaevale või muule riiklikul mitteärilisel eesmärgil kasutatavale välisriigi laevale rahvusvahelise õigusega tagatud puutumatust.

(9) Vabariigi Valitsusel on õigus piirata välisriigi tsiviil- või sõjalaeva sissesõitu ja viibimist või see keelata territoriaal- ja sisemere mõnes piirkonnas.
[RT I 2001, 23, 126- jõust. 16.03.2001]

§ 14. Sisenemine sisemerre ja sadamasse

(1) Sisemere võib välisriigi tsiviillaev läbida, sinna siseneda või sealt väljuda:

- 1) suundumiseks Eesti sadamasse;
- 2) väljumiseks Eesti sadamast;
- 3) seilamiseks Soome lahest Liivi lahte ja vastupidi;
- 4) inimesi päästmiseks, õnnetusjuhtumi ärahoidmiseks või sellest tuleneva kahju vähendamiseks;
- 5) vääramatu jõu toimetel;
- 6) punkerdamiseks.

(2) Vabariigi Valitsus või tema poolt volitatud ametkond, lähtudes käesolevast seadusest ja muudest õigusaktidest, kehtestab:

- 1) laevade ja väikelaevade sisemerre ja sadamatesse sisenemise ja neist väljumise korra;
- 2) [kehtetu]
- 3) reisijate ja veoste teenindamise korra sadamas ja reidil;
- 4) laevapere liikmete Eestisse lubamise korra;
- 5) nende ohtlike ainete nimistu, mida ei ole lubatud sisemerel vedada transiidina.

(3) Sisemerre ei või siseneda välisriigi laev, millel on tuumajõuseade, tuumarelv või mille lastiks on radioaktiivsed ained, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 14¹ sätestatud juhtudel.

(4) Sisemeres võib välisriigi laev liikuda ainult piki laevateed, kui see on kehtestatud, ja lootsi lootsimisel. See nõue ei kehti lõbusõidulaevale kehtestatud tingimustele vastava laeva kohta. Erandid käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud nõudest sätestatakse meresõiduohutust reguleerivas seaduses.

(5) [kehtetu]

[RT I 2002, 58, 363- jõust. 11.07.2002]

§ 14¹. Laevaluba

(1) Välisriigi laeva, millel on tuumaseade, tuumarelv või mille lastiks on radioaktiivsed ained, samuti välisriigi sõjalaeva või muu riiklikul mitteärilisel eesmärgil kasutatava välisriigi laeva sisenemiseks sisemerre peab välisriik taotlema Välisministeeriumilt diplomaatiliste kanalite kaudu laevaluba vähemalt 14 kalendripäeva enne kavandatavat sisenemist.

(2) Laevaloa taotlemise ja andmise korra ning laevaloa taotluse vormi kehtestab Vabariigi Valitsus.

(3) Laevaluba ei pea taotlema laev, mis tegeleb inimeste päästmise või merereostuse likvideerimisega.

(4) Välisministeerium või välisesindus teatab välisriigile laevaloa taotlemise kohta tehtud otsusest seitse kalendripäeva enne kavandatavat sisenemist.

[RT I 2001, 23, 126- jõust. 16.03.2001]

§ 15. Välisriigi laeva liikumine piiriveekogul riigipiiri ületamisega

Välisriigi tsiviillaeva liikumine piiriveekogul riigipiiri ületamisega, kuid Eesti sadamasse sisenemiseta, reguleeritakse riikidevaheliste lepingutega.

§ 16. Riigipiiri ületamine päästetööde puhul

Riigipiiri ületamise korra päästetööde tegemiseks loodusõnnetuse või muu katastroofi või avarii puhul kehtestab Vabariigi Valitsus välislepinguid järgides.

§ 17. Riigipiiri ületamise ajutine piiramine või peatamine

(1) Riigi julgeoleku huvides, nakkushaiguste leviku tõkestamiseks Eesti või välisriigi territooriumile, samuti välisriigi palvel on Vabariigi Valitsusel õigus:

- 1) ajutiselt piirata riigipiiri ületamist või see peatada;

2) kehtestada karantiin riigipiiri ületamiseks isikutele ning koduloomade ja -lindude, samuti looma- ja taimekasvatustasandite ning muude veoste toimetamiseks üle riigipiiri.

(2) Riigipiiri ületamise piiramisest või riigipiiri sulgemisest teatab Vabariigi Valitsus asjast huvitatud riikidele.

III. peatükk

LÕPPSÄTTED

§ 18. Riigipiiri valvamine ja kaitsmine

Riigipiiri valvavad ja kaitsevad piirivalve ja kaitsejõud vastavalt oma pädevusele.

§ 19. Vastutus piirirežiimi rikkumise eest

(1) Isik, kes on süüdi piirirežiimi rikkumises, võetakse haldus- või kriminaalvastutusele seaduses ettenähtud korras.

(2) Riigipiiri ebaseaduslikult ületanud välismaalane, kelle tegevuses puudub kuriteo koosseis, kuulub piirilt tagasisaatmisele seaduses ettenähtud korras.

§ 20. Piiriküsimuste lahendamine

(1) Piiriküsimuste lahendamisel naaberriikidega lähtub Eesti Vabariik põhiseadusest, riikidevahelistest lepingutest ja rahvusvaheliselt üldtunnustatud tavadest.

(2) Piirialast koostööd naaberriikidega korraldavad ja piirivahejuhtumeid lahendavad Eesti piiriesindajad. Eesti piiriesindaja põhimääruse kinnitab Vabariigi Valitsus.

(3) Kui piirialase koostöö küsimused ja piirivahejuhtumid ei leidnud lahendamist Eesti piiriesindaja osavõtul, tehakse seda diplomaatiliste kanalite kaudu.

§ 21. Välislepingu kohaldamine

Kui Riigikogu ratifitseeritud välislepingus on kehtestatud käesolevast seadusest erinevad normid, kohaldatakse välislepingu norme.

§ 22. Ajutise kontrolljoone staatus

(1) Ajutine kontrolljoon on katkematu mõtteline joon ja seda mööda kulgev vertikaaltasapind, mis eraldab Eesti jurisdiktsioonile alluvat Eesti territooriumi sellele mittealluvast Eesti osast.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ajutisele kontrolljoonele laienevad käesoleva seadusega sätestatud riigipiiri valvamise, kaitsmise ja ületamise tingimused ning kord, piirirežiim ja vastutus piirirežiimi rikkumise eest.

§ 23. [Käesolevast tekstist välja jäetud]